

Innst. O. nr. 9

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Dokument nr. 8:52 (2003-2004)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siri Hall Arnøy og May Hansen om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap. (Kjønnsnøytral ekteskapslov)

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Da den norske partnerskapsloven ble vedtatt i 1993, var slik lovregulering en forholdsvis ny praksis i internasjonal sammenheng. Det skjer en stadig utvikling på dette området, og i flere land har man nå, fremfor å ha en todelt lovgivning, gjort nødvendige lovendringer slik at ekteskapslovgivningen er gjort kjønnsnøytral.

Spørsmålet blir ifølge forslagsstillerne om det er rimelig også i fremtiden å skulle beholde ekteskapet som en rettslig sett eksklusiv heteroseksuell institusjon. Det vises her til ikke-diskrimineringsprinsippet, et grunnleggende prinsipp i henhold til menneskerettighetene. Forslagsstillerne viser også til dom ved Den europeiske menneskerettighetsdomstol fra 2002.

Forslagsstillerne viser videre til at ekteskapslovens tekst allerede i dag er kjønnsnøytral, og behøver kun en presisering. En overgang fra ekteskapslov og partnerskapslov til en kjønnsnøytral ekteskapslov medfører at kjønnsnøytraliteten legges inn som et av premissene for ekteskapslovgivningen.

De konkrete endringene overgangen til en lov vil innebære, er at unntakene i partnerskapslovens § 2 i forhold til statsborgerskap eller oppholdstillatelse opphører, og at § 4 om adopsjonslovens regler om ektefeller ikke gjelder for registrert partnerskap og ikke skal være del av ekteskapslovgivningen.

I tillegg åpnes det for muligheten til at kirker, trossamfunn og livssynsorganisasjoner kan vie personer av samme kjønn, og at dette er opp til den enkelte kirke og det enkelte trossamfunn eller livssynsorganisasjon selv å velge.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Vedtak til lov

om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 1 nytt første ledd skal lyde:

To personer over 18 år kan inngå ekteskap.

II

Fra samme tidspunkt som ekteskapsloven endres til kjønnsnøytralitet, oppheves lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap.

III

Denne lov trer i kraft straks."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Falset, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Erik-

sen og Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, viser til behandlingen av St.meld. nr. 29 (2002-2003) Om familien - forpliktende samliv og foreldreskap, jf. Innst. S. nr. 53 (2003-2004), hvor Sosialistisk Venstreparti fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om lovendringer som juridisk likestiller ekteskap og partnerskap."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at forslaget kun fikk Sosialistisk Venstrepartis stemmer. Flertallet oppfatter dette forslaget i prinsippet likt innholdet i det aktuelle forslaget i Dokument nr. 8:52 (2003-2004) som nå er til behandling.

Flertallet viser til at spørsmålene og problemstillingene knyttet til forslaget om en kjønnsnøytral ekteskapslov og opphevelse av partnerskapsloven, ikke har vært drøftet i flere av partiene som er representert på Stortinget. Flertallet er kjent med at flere partier vil komme til å drøfte slike problemstillinger på sine landsmøter neste år i forbindelse med behandlingen av nye stortingsvalgsprogram. Flertallet ønsker av den grunn ikke å realitetsbehandle forslaget, og foreslår derfor at det vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at disse partiene i sin tid stemte imot partnerskapsloven. Disse medlemmer viser også til at disse partier har programfestet at man ikke er tilhenger av å la homofile adoptere.

Disse medlemmer ser forslaget som en likestilling mellom heterofile ekteskap og partnerskap, hvilket disse partier ikke støtter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil sikre homofiles og lesbiskes rettigheter, støtte homofile og lesbiske i å leve åpent og aktivt motarbeide diskriminering. Disse medlemmer viser til at partnerskapsloven ble vedtatt i 1993 og er viktig for å sikre homofiles og lesbiskes juridiske rettigheter i samliv. Disse medlemmer mener at loven har fungert godt og vært viktig for homofile og lesbiske.

Disse medlemmer støtter intensjonen i forslaget fra Sosialistisk Venstreparti. Disse medlemmer mener likevel at problemstillingene må utredes nærmere før et endelig forslag kommer til votering i Stortinget. For eksempel må rettsstillingen til de som har inngått partnerskap avklares før ny lov

kan tre i kraft. Det er også viktig å avklare hvordan reservasjonsretten skal utformes.

Disse medlemmer mener at det skal utredes og vurderes endringer i lovgivningen som sikrer at personer i ekteskap og partnerskap blir juridisk likestilt, herunder vurdering av en felles ekteskapslov innen 15. mai 2005. Dette innebærer også at alle partier kan behandle saken på sine landsmøter, slik regjeringspartiene ønsker.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere endringer i lovgivningen som sikrer at personer i ekteskap og partnerskap blir juridisk likestilt, herunder vurdering av en felles ekteskapslov. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak innen 15. mai 2005."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at viktigheten av å bekjempe diskriminering på grunn av seksuell legning gjentatte ganger har blitt slått fast av et flertall på Stortinget. Ikke-diskrimineringsprinsippet er også et grunnleggende prinsipp i menneskerettighetene. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen har tydelig slått fast at dersom særbehandling på grunn av seksuell legning ikke skal anses som diskriminerende, må for det første kravet om særbehandling være legitimt. For det andre skal særbehandling ikke bare kunne motiveres av sterke hensyn; den må i tillegg være nødvendig for at det oppgitte legitime formålet skal kunne nås. Disse medlemmer kan ikke se at det finnes noe slikt legitimt krav om særbehandling som gjør det rimelig at seksuell legning skal være avgjørende for hvem som skal kunne gifte seg.

Staten har, etter disse medlemmers syn, et særlig ansvar for å sikre menneskerettighetene og bekjempe diskriminering. Dette lar seg vanskelig gjennomføre dersom en diskriminerende lovgivning videreføres. Disse medlemmer vil derfor gå inn for at ekteskapsloven gjøres kjønnsnøytral, og fremmer følgende forslag:

"Vedtak til lov

om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 1 nytt første ledd skal lyde:

To personer over 18 år kan inngå ekteskap.

II

Fra samme tidspunkt som ekteskapsloven endres til kjønnsnøytralitet, oppheves lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap.

III

Denne lov trer i kraft straks."

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener forslaget om en kjønnsnøytral ekteskapslov og opphevelse av partnerskapsloven reiser en del spørsmål, både i forhold til jus og etikk, som bør utredes nærmere. Forslaget vil bl.a. kunne ha konsekvenser for ekteskapsloven, barneloven, folketrygdloven, bioteknologiloven, adopsjonsloven og partnerskapsloven.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede spørsmålet om kjønnsnøytral ekteskapslov, herunder forholdet til eksisterende lovgivning, og komme tilbake til Stortinget med en egen sak om dette."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere endringer i lovgivningen som sikrer at personer i ekteskap og partnerskap blir juridisk likestilt, herunder vurdering av en felles ekteskapslov. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak innen 15. mai 2005.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Vedtak til lov

om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endring:

§ 1 nytt første ledd skal lyde:

To personer over 18 år kan inngå ekteskap.

Oslo, i familie-, kultur og administrasjonskomiteen, den 11. november 2004

Sonja Irene Sjøli

leder og ordfører

II

Fra samme tidspunkt som ekteskapsloven endres til kjønnsnøytralitet, oppheves lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap.

III

Denne lov trer i kraft straks.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen utrede spørsmålet om kjønnsnøytral ekteskapslov, herunder forholdet til eksisterende lovgivning, og komme tilbake til Stortinget med en egen sak om dette.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:52 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Siri Hall Arnøy og May Hansen om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap. (Kjønnsnøytral ekteskapslov) - vedlegges protokollen.

